

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
 Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Az antiszemitizmus.

(+) Mult héten a közönséges, mindennapi szenzációk közt egy, nem mondjuk épen szokatlan, de mégis eléggé feltűnést keltő hír jelent meg a helybeli lapok hasábjain. Grünbaum Bernátról szólt az ének, ki a szükségszülte helyzet magaslatára emelkedve, a hyppoliti aratókat birkáknak nézve, felebaráti szeretetből holmi 200 percentszes uszorával akarta kissé megnyirni, hogy busás keresményük valahogy a földiekhez való szertelen ragaszkodásra ne csábítsa a könnyelműeket.

A felebaráti szeretetnek is hirdetői vagyunk, no meg a tisztességes meggazdagodás szándékát sem tartjuk tiltott dolognak; de mivel a fenntemlített eset, sajnos, egyik kategóriába sem sorozható, nem tehetünk róla, ha a tisztelet és lelkesedés helyett egészen más érzelmeket kelt fel bennünk a hyppoliti történet.

Az emberiség történetén vörös fonálként húzódik végig egy irányzat, melylyel évszázadokon, évezredekben Európa összes népénél találkozunk, melynek határozottan bevallott célja volt egy bizonyos népfajnak kizárása az emberi társadalomból, annak közös életéből, sokszor szükségessé látott óvintézkedések, némelykor. sajnos, vérengző üldözések által is.

Az antiszemitizmus ez, mely a keresztény emberiséget a zsidósággal szemben oly hosszú időn át tömörítette, óvatosságra intette, sokszor elkeseredés szülte tettekre ragadta.

Nagyon jellemző e tünet, melynek első nyilvánulásáról már a biblia lapjain olvastunk s melyet napjainkig nem volt képes a felvilágosodás, a türelem és szabadgondolkodás kiirtani.

Ma is él ezen irány, ha nem is nyilvánosan, de mindenestre titokban, az emberek szívében azon egyszerű oknál fogva, mert mindig akadnak, kik főnmaradását, terjedését, erősödését biztosítják.

Jól tudjuk, hogy hazánknak még keresztény irányu ujságai is a legnagyobb mértékben türelmesek e tekintetben. Igaz, nem legezgetik a zsidó tulkapásokat, nem hallgatják el a bűnt, ha ott követetik is el, de mindenestre távol állanak a kedélyek elmégesítésétől, az igazságtalanságok visszatorlásának hangoztatásától.

Hogy a zsidósággal szemben ez ellenszenv állandó, s beláthatatlan időnkig az marad, annak oka, magában a zsidóságban rejlik. Tanaiban-e, vérmérsékletében-e vagy tradícióiban, nem kutatjuk a forrásokat, csak a tényeket konstatáljuk.

Az utóbbi évek, vagy ha úgy tetszik hetek eseményei bő alkalmat nyújtanak az elmélkedésre.

Egy idegen katonát egy idegen állam törvénye bünsnek talál és elítél. Az egész

világ sajtója, mint egyetlen macska feljajdul, mert Franciaországban a farkára léptek. A legképtelenebb gorombaságokkal illetik Európa egyik legnagyobb nemzetét, aljas vádakkal, ragalmakkal e nemzet legtekintélyesebb állású embereit, könnyeket fakasztanak az egész emberiség érzékeny szívével megáldott részének szemeiből s hogy a művelet jellegével mindenki tisztában legyen, Budapestén a boltos inasok leköpködik a franciaia nemzet képviselőjének háza falát. S miért e nagy elkeseredés? Mert az a katona zsidó volt.

Nem is olyan régen történt, hogy ugyancsak Franciaországban Lille-ben a legocsmányabb vádakkal illeltek egy szerzetest; védelmére még hazájában is alig emelkedett hang, kiderült ártatlanságáról, rohabilitációjáról ma is alig tud a világ. Képzeli csak el, (bocsánat a paradoxonért), mi történik ha e megrágalmazott, vérig sértett, sárral bemocskolt szerencsétlen ember zsidó, s testvére egy dúsgazdag elszázi gyárosnak!

Csehországban, Polnában, megöltek egy keresztény leányt. A tett gyanuja egy zsidóra esett. A vád bebizonyosodott, a vádlottat kötél általi halálra ítélt a bíróság.

Szombaton hozták meg az ítéletet s vasárnap már akadt magyar ujság, mely a napnál fényesebben látta beigazolvá az elítélt ártatlanságát, melynek alapján a közmegevetésnek adta át a vakmerő de hülye bíróságot.

S a jelen sorok elején elmondott történetke? És a szerencsétlen ruthén nép sorsa?

Tegye szívére kezét a zsidóság és vallja be, hogy ezek s az ezekhez hasonló megszámlálhatatlan események az utjelzők az antiszemitizmus történetében.

Nemrég olvastuk egyik napilapunkban felidézve III. Incze pápa rendeletét az antiszemitizmus ellen, melyben alattvalóinak határozottan megtilt a zsidókkal szemben minden igazságtalanságot.

Mi is ezen az alapon állunk, de megértjük a napjainkban mind jobban tért foglaló antiszemitikus érzelmeket, melyeket nem tartunk egyebeknek, mint természetes, elmaradhatlan visszabátásnak mindazon tulkapásokkal szemben, melyeknek tárgyi-lagos szemléltői vagyunk.

A zsidóság ma nagy hatalom, óriási mértékben nagyobb, mint az elismertek bármelyike, még a sajtó sem véve ki, mert e fölött is ő uralkodik.

A zsidóság a egy óriási ércgyűrű, mely az egész emberiséget körülfogja, hatalmában tartja, s csoda-e ha az emberiség érzi e gyűrű szorítását, iparkodik azt szét-törni, hogy nyakára szorulva meg ne fojtja.

Mint minden elkeseredésszülte mozgalomnak, ennek is vannak tulkapásai, igazságtalan, elítélendő jelszavai, melyek

körülbelül e két szóban szoktak megnyilatkozni: „üssük a zsidót.“ Ezen elvet eléggé kárhordani nem lehet.

Másutt kell az orvosságot keresnünk. Ha belátjuk, mily hiba volt azt a politikai irányt támogatni, mely a zsidóság hatalmát ily megmérhetlen nagyra nevelte, megtaláltuk a bajnak orvosságát is, a küzdelmet ezen irány, a liberalizmus ellen.

Hogy társadalmi téren mit tegyünk, megmutatta a perkátai ker. fogyasztási szövetség szerepe a hyppoliti aratók esetében.

A város közgyűlése.

A legelő kérdés volt napirendben s ez a mumus — mint dr. Saára Gyula nem ujonan, de találóan nevezte — szép számmal hozta össze a városatyákat a tanácsterembe. A polgártársak már jóval a gyűlés megnyitása előtt olyan odaadással tárgyalták a dolgot, akár csak a lét és nem lét kérdéséről lett volna szó. Ősi jogaiknak elrablását látták a javaslatban, azért minden tőlük telhetőt elkövettek, hogy annak megvalósítását meghíusítsák, de mindhiába. Az elnöki esengő sürű használatnak örvendett, sőt a főispán kénytelen volt néhány bizottsági tagot mérsékletre inteni.

Hát a maguk szempontjából teljesen igazuk lehet a földesgazdáknak, még abban is egyetértünk velük, hogy a gazdálkodást nem most és nem épen itt kellene kezdeni, hanem elvégre kiváltságos jogokat ők sem vindikálhatnak maguknak ott, a hol közös érdekről van szó. Nagyon helyes megjegyzést hallottunk a polgármestertől, ki a legelőkérdés fölött való vitában beszédében azt mondta, hogy a fehérvári gazdák nem a helyes gazdálkodási rendszerűnek hanem csupán nagy takarékoságuknak köszönhetik gyarapodásukat.

Az eredmény végre is az lett, hogy 47 szavazattal 24 ellenében elfogadták a tanács javaslatát, mely szerint a felsővárosi legelőterület egy részét 318 holdat 2-4 holdas parcellákban haszonbérbe adják a kisgazdáknak.

A tárgysorozat másik nevezetesebb pontjának tárgyalását — a villamos vasut és világítás — azon körülményre való tekintettel, hogy a szerződési tervezet későn lett ismertetve, a jövő hónap 4-én tartandó rendkívüli közgyűlésre halasztották.

A közgyűlés lefolyását a következőkben adjuk:

Báró Fiáth Pál főispán figyelmezteti a tagokat a tárgysorozat fontosságára s a közgyűlést megnyitja.

A legközelebbi rendes közgyűlés október 16-ára tűzetik ki.

Napirend előtt K. Horváth István belvárosi plebános interpellációt intéz a polgármesterhez az aggintézetű gondozottak elhelyezése tárgyában. A tanács ugyanis annak idején megkereszte az aggintézetű választmányt, hogy vizsgálja meg, vajjon a „Piros alma“ helyiségei megfelelnek-e követelményeknek. Az épületet megvizsgálták s az eredményről a

tanácsot jelentést tettek, mely szerint az épület azon része, a hol jelenleg az agrok elhelyezve vannak, sürgős javítást igényel, illetve a gondozottaknak máshova való elhelyezéséről kell gondoskodni. Kérdi a polgármestert: Van-e tudomása ezen jelentésről? Tekintettel a közlelő tételre, tett-e már a tanács ez irányban valamely intézkedést, annál is inkább, mivel a megrongált tető és falazat esetleges katasztrófával fenyeget.

A polgármester nyomban válaszol az interpelláczióra. A tanács már intézkedett, hogy az agkokat még ebben a hónapban átköltöztessék a nevezett telken levő Körmenti-házba, mely teljesen jó állapotban van s eléggé terjedelmes arra, hogy valamennyiököt befogadhasa. Addig pedig míg a tervezett intézeti ház fölépül, a választmány fizesse azt a bért, a mit jelenleg a kincstár fizet.

Az interpelláló a választ tudomásul veszi. Dr. Saára Gyula indítványozza, hogy Székesséfvár sz. kir. város törvényhatósága a f. évi október 6-án, mint az aradi vértanúk kivégeztetésének félszázados évforduló napján Aradon tartandó gyásznapélyen magát megfelelő módon képviseltesse. Mondja ki a közgyűlés hogy okt. 6-án küldöttjei által kisorsolt helyez a vértanú szoborra, ugyanakkor a helybeli székesegyházban innepélyes gyászmisét mondat, melyen a hatóság testületileg részt vesz, ugyszintén a megyei és állami hatóságokat, valamint a tanintézeteket is meghívja.

Az indítványt egyhangulag elfogadták s a küldöttségbe a polgármester ajánlatára Mohai Lajos főszámvévőt, dr. Saára Gyula és Németh János bizottsági tagokat választották.

A Holly István nyugdíjaztatása folytán megíresedett inoki állásra 59 szavazattal a Katics Gyula 36 szavazata ellenében Kölmann István számvévségi napidíjazt választották mes, ki a hivatalos esküt nyomban le is tette a közgyűlés előtt.

A „Piros alma“ laktanya telkének fölosztása és eladása tárgyában a tanács javaslata hozza, hogy a kimért 28 telek árverés útján eladassék. Ebből ugyan még hét telket a katonaság használ, de azért az minden perczen átvehető, mert a hadtestparancsnokság az ügyet a polgármesterrel már elintézte. A kereskedelmi akadémia és az elemi iskola céljaira kért telkeket átengedni ajánlja, ellenben a tóvárosi ovodának telek ajándékozása iránti kérelmét már csak azért sem támogatja, mert a kért terület az oroda céljaira fekvésénél fogva nem alkalmas.

Kovács István alaki szempontból ellenzi az előterjesztés elfogadását, mivel az előírt időben hirdette nem volt. A közgyűlés hozzájárul a polgármester azon indítványához, hogy a határozat a jövő hónap 4-én tartandó rendkívüli közgyűlésre halasztassék.

A fogyasztási adópótlékról szóló szabályrendeletet a miniszter jóváhagyta.

Következett a felsővárosi legelő egy részének parcellázására vonatkozó tanács előterjesztés.

Még májusban, a zárszámadások tárgyalásánál került szóba ez a dolog. Felszólalás történt, hogy a legelők keveset jövedelmeznek, már pedig a város nem engedheti meg magának azt a könnyelműséget továbbra is, hogy a polgárság egy részét a városi vagyon rovására indokolatlan kezelezményezésben részesíti. Siralmas képet nyújt a gazdálkodásról az a körülmény, hogy 2192 holdnyi legelőbirtok összesen csak 8506 forintot jövedelmez. Ez alkalommal a tanács utasította, hogy a nevezett terület helyesebben való értékesítésére javaslatot tegyen. A tanács e végből egy albizottságot küldött ki, mely megbízatásának eredményéről körülményes jelentésben számolt be. E szerint minden darab kihajtott marhára egy hold legelőterületet számítva, még 782 hold fölösleges leges legelő marad, mely nincs kellőképpen kihasználva. Az eddigi bérosszeg szerint a legelő holdja csak 4 frt 27 krt jövedelmez. Ha ezt m. holdankint 9 frtra emelnék, akkor a bevétel 21024 frtot tenni ki, vagyis 11044 frtal többet, mint most. A gazdasági szakemberek általában elítélik az ilyen legelő rendszert s tekintetbe véve azt, hogy a legelő a várostól nagy távolságra van, a jószág is leromlik a sok járásban s így ez a gazda-

közönségnek többet árt mint használ, csakhogy persze az „örögapám is így szokta“ féle elvkövetői ezt nem akarják vagy nem tudják belátni. A mesterséges takarmány termelés mint a tapasztalat bizonyítja, sokkal előnyösebb s itt annál inkább sikerre vezető, mert van elég szénatermő rét s a jószáguk istállóban tartása a trágyázás végett is czelszerűbb. Szóval a mostani rendszer a gazdákra néve hátrázottan hátrányos. A legelő pedig — lassan, de biztosan — évről-évre fogy, mert a szomszédok mindig elszántonak belőle egy darabot s így értékében is folytonosan hanyatlik, míg, ha legalább egy részt parcelláznák, ez által nemcsak a szegényebb embereken segíthetnének, de a város is jelentékeny jövedelemtöbbletbe jutna. Az alsóvárosi legelőterület azonban továbbra is fönntartandónak véleményezi, mert ez idő szerint katonai gyakorlóterül használják. A tanács tehát azt javasolja, hogy a szóban forgó 318 kat. holdnyi területet 1082 holdas és 254 holdas részletben haszon bérbe adják.

Id. Akkerman József hevesen ellenzi a földarabolást.

Diebala György közgazdasági előadó alaposan megokult hosszabb beszédében védelmezi és elfogadásra ajánlja a javaslatot. A kiadások folyton szaporodnak, tehát újabb jövedelmi forrásokról kell gondoskodni, a meglévőket pedig jobban ki kell használni. Az említett terület a polgárságnak közös tulajdona, melynek jobb értékesítése mindnyájunknak érdeke, de a folytonosan emelkedő pótlód is oda utalja a várost, hogy helyesebben gazdálkodjék. Szakszerűen fejtegeti ezután a legeltetéssel járó hátrányokat és végül azon ohajtsát fejezi ki, miszerint a növendék marhák részére fönntartandó alsóvárosi legelő kivételével az egész terület kisebb-nagyobb részletekben haszonbérbe adassék. (Zajos ellenmondások a patkó asztal végén.)

Antal József az asztaltárdára, színházra, alagsatornázatására sbire hivatkozik, melyeket ő és érdektársai mindenkor készséggel megszáasztak, holott ezek kizárólag a más renden levő polgárok érdekeit szolgálják. Mért háborogtatják hát most a földművelő osztályt a legelő élvezetében? (Derültség.)

Pénzes Imre szintén ellenzi a javaslatot. Indítványozza, hogy inkább a fűbért emeljék föl két forintra, illetve sertések után 50 kr-ra. Így is meg lesz a kívánt eredmény.

Havranek József polgármester méltatlanokva utasítja vissza Antal ellenvetéseit. Az aszfaltot a felsővárosi ember is tiporja, pedig egy krajczárral sem járult hozzá, mert azt a háztulajdonosok fizetik. A legelőből nem tarthatja el senki a marháját. Ott a hiba, hogy a trágyát, a helyet, hogy földjeik javítására használnák, szekérszámra szállítják Móórra s ott jó pénzt eladják. Ha a trágyával jövőre is ilyen kereskedést folytatnak, majd statutumot fog sürgetgetni ennek megakadályozására. Van a réte-letnek egy jókora darab kihasználhatatlan része, inkább arra fordítanak, azt javítanák meg vele. Pénzes indítványára reflektálva megjegyzi, hogy itt körülbelül 4000 frtnyi jövedelemről van szó, melylyel szemben csak mintegy 300 frtnyi fűbért adhatnak. Elfogadásra ajánlja a tanács javaslatát.

Berregi József elkeseredetten kijelenti, hogy ha az ősi legelőből 30J holdat kiszakítanak, már nem bánja, inkább vegyék el az egészet. Nem tartja helyesnek az ilyen takarékoskodást, mert az másfélde ugys elkalkálódik.

Fróschl János azt mondja, hogy Pénzes a a közönség érdeke ellen beszél...

Pénzes Imre viharosan közbeszó: — Hazudik! — azaz hogy nem mond igazat.

A főispán Pénzes megrójjá az inparlamentáris kifejezésért.

Kégl Miklós: Akármint beszéljenek a gazdák itt nekük van legjobb helyzetük. Van jó földjük, jó rétyük, stb. A ki annyi rétt mellett sem tud marhát tartani, az legjobban teszi, ha visszamegy Ázsziába, ott mindenesetre többet talál. Kisebb legelőterületen több és jobb marhát tartani: ez a megoldásra váró gazdasági probléma. A kisebb érdekeknek, egyébként mindenkor meg kell hajlaniook a nagy érdekek előtt. Vajjon ki kérdezte a Tiszaszabályozásnál, hogy mi lesz a halászokkal? Napszamosokká lettek s

a kedvezően változott viszonyok alatt mégis boldogultak. Itt is változtatni kell az eddigi követett módszeren. A kaszárnyákból csak úgy mint a gazdák udvaráról elviszik a trágyát vidékre, csakhogy értékesíthessék. (Itt eszünkbe jut, hogy a moóriak tavaly meg akarták lincselni a fejeváriakat, mert kulimással kevert száraz szalmát adtak el nekik trágyaképpen. Hja, a tulságos élelmesség!) A szénát meg elviszik Pestre a saját marháiktól. Hát bizony ez rossz gazdálkodás. A föld jó, de a vetés tele van gazzal, mert nem gondozzák eléggé. Milyen gazda az ki takarmányát, trágyáját eladja? Elfogadja a tanácsjavaslatát. (Helyeslés.)

Tóth Aladár azt fejtegeti, hogy a felsővárosi gazdák fölháborodása jogos, mert tényleg megróvidították őket.

Valaki közbe szól: — Megint követ akar lenni! (óriási derültség.)

Fistér János sötét szinkekkel festi a jövőt. Ők tartják fenn a társadalmat és őket akarják megrontani? Indítványozza, hogy az egész ügyet vegyék le a napirendről. (Közbeiktatások: Szavazzunk!)

Dr. Saára Gyula: Már megint a mumust emlegetik. Hát lássuk, olyan nagy horderejű dolog-e ez a javaslat, lesz-e valami naey haszna? Az egész számítás csak pusztá föltevés. Ő nem érdekűl és nem kortesfögűsből beszél. Évszázadok óta birt joga ez a polgárságnak, ugyan mért akarják ettől megfosztani. Ezután szól a rengeteg pénzbe került vasuti beruházásokról. Hol a haszon? Itt akarják behozni? Nem fogadja el a javaslatot.

A főispán bezárja a vitát és fölszóltja az indítványt tevőket, hogy zárszóval élhetnek.

A polgármester és Pénzes Imre fölszólalása után szavazásra bocsátja a kérdést. A közgyűlés a tanács javaslatát 47 szóval 24 ellen elfogadja.

A városi belterületről felvetett tékép sokszorosításáa közgyűlés egyhangulag elhatározza. A piaczon árult sertések mázálására 443 frt költséggel egy álló mérleg fog a Halpiaczon felállitani.

Az izr. temetőúr részére künlakás engedélyeztetik.

A lemondás folytán üresedésbe jött egyik ezredví ösztöndíjra pályázat lesz hirdette.

Gyurtsik Márton vizivárosi iskolai vezetőtanító teljes fizetése ez évi decz. 31-ig fog kitulványoztatni.

Most következett volna a tárgysorozat legérdekesebb pontja, a villamos vasut és világitásra vonatkozó szerződési tervezet bemutatása, mely azonban részint az idő előrehaladt-sága, főképen pedig az előzetes kihirdetésre meghatározott idő be nem tartása miatt, az október hó 4-én tartandó rendkívüli közgyűlésre halasztatott.

Dr. Saára szerint az ilyen dolgot, melynél a város rendelkezési joga 40 évre lekötetik, nagyon meg kell fontolni és alaposan tanulmányozni. Hozzájárul a már kitűzött rendkívüli közgyűlésre való elhalasztáshoz, de indítványozza, hogy ezt megelőzőleg a polgármester a jogügyi szakosztályllyal tárgyaltassa. A közgyűlést megelőző napon előértekezletet tartsanak, melyre a társvállalkozó Wolf is meghívassék.

A polgármester a jogügyi szakosztályt mellőzni ohajtja, mert szerinte ott az ügyet szokás szerint elmetik.

Hübner Károly elfogadja Saára indítványát, de tiltakozik a polgármester megjegyzése ellen. A jogügyi szakosztályt (tisztelet adassék neki) nem lehet temetkezési intézetnek minősíteni, annak a tiszteletemlő intézménynek hivatása magusiatán kell állania.

A bizottság elhatározta, hogy Wolf az előértekezletre meghívassék s ezzel a közgyűlés fél 1-kor véget ért.

A tanitók ünnepe.

A Fejérmegyei Tanitóttestület e hó 24-én, vasárnap ünnepelte fennállásának negyedszázados jubileumát. Szép és lelkes demonstrációjá volt ez a tanitók dicséretes egyetértésének, mely a nagyobb czélókért való törekvésükben

mindenkor olyan inpozánsan szokott megnyilatkozni.

Az ünnepek sorrendjét a Testület jubilaris diszgyűlése nyitotta meg, mely délelőtt 11 órakor kezdődött a vármegyeház nagytermében. Ez a terem már bizonyára többször látott a mostaninál fényesebb közönséget falai közt, de derekabbat, lelkesebbet soha. Nemzeti zászló lengett az épület homlokzatán, díszruhás megyehajdu, parádés, botos portás fogadta az érkezőket, kik csakhamar megtöltötték a gyűléstermet. Olyan ünnepies képe volt ennek a különben komoly tanácskozó helyiségnek, hogy szinte még a falon függő vitézlett ősapák szigorú vonásai is mintha földelültek volna. Mi, fiatalok legalább úgy láttuk. Lehet, hogy jelentékeny része volt ebben az ártatlan érzelmi csalódásban annak a szépséges hölgyközönségnek, mely ott hullámozott a rideg zöld asztal előtt levő tágasabb helyen. Tulajdonképpen ültek ők, de hát az asszonyok még olyankor is hullámoznak. Már nekik ilyen a természetük.

A karzatot is kizárólag hölgyek foglalták el. Jól mondtuk: kizárólag. Mert Péter bátyánk az érdemekben megöszült megye katonája, csákósan, kardosan, tarsolyosan, erősen, sőt fenyegetően kiviaszkolt bajusszal posztolt a bejáró ajtó előtt, ellenmondást nem tűrő hangon riogatva el onnan az okvetetlenkedő férfinepséget.

Kevéssel tizenegy óra után belépett a terembe báró *Fiáth* Pál főispán, *Huszár* Ágoston alispán, *Sziits* Artur főjegyző, *Göbel* J. György és *Szirbék* József tanítótestületi elnökök kíséretében. Vagy hatvan aczélos torok zendítette rá a Hymnust, melynek elhangzása után megkezdődött az ülés.

Ott voltak a már említettek kivül *Havranek* József kir. tanácsos polgármester, *Tóth* István főjegyző, gróf *Festetics* Bennó kir. tanfelügyelő, onori *Lyro* Emil ezredes, *Kuthy* Márton és *Krencz* Ignác kanonokok, *Schneider* István pécsi igazgató-tanító és még számos helybeli és vidéki előkelőség.

Szirbék József tanítótestületi elnök szép, tartalmas megnyitó beszéde után a főispán, ki egyszersmind a kultuszminiszter személyét is képviselte, lelkes, meleghangú beszédében üdvözölte az egybegyűlteket. Szólt a tanítók magas hivatásáról, kik tartalmat öntenek a jövőendő nemzedékének fogékony szívébe; kik szegény sorsban munkálják a nemzet gazdagságát: Istennek, királynak és hazának szeretetére oktatóknak a gondjaikra bizott gyermekeket. Üdvözi őket a megye és a város nevében, Isten áldását kérve működésükre.

A hatalmas éljenzéssel fogadott beszéd után gróf *Festetics* Bennó kir. tanfelügyelő emelkedett szólásra. Visszapillantott a nemzet történetében levő nagy tanulságokra, melyek szerint a nemzet erejének növekedése a helyes irányban indult népnevelésből következett. Kegyelettel emlékezett meg a szellem legnagyobb mesteréről, báró Eötvös Józsefről, kinek ideális lelkéből fakadt a jövő nevelés fundamentuma, a népoktatási törvény. De a törvény bölcs rendelkezése csak irott malaszt marad, ha az nem megy át a nemzet vérebe. A népoktatási törvény sok üdvös intézkedése még máig is csak remény, biztatás maradt. Am azért sok jól teljesült; hála és elismerés érte a nemzet buzgó napszámosainak, a tanítóknak. Az összes tényezők hathatós közreműködésére van szükség, hogy a tanítók munkája megkönnyíthessék és eredményessé válják. Az ő gondjaira bizott gárda mintaszerűen teljesíti nagy misszióját, azért minden elfogultság nélkül hirdeti a fejérmegyei tanítótestület dicséretét. (Éljenzés.)

Schneider István pécsi igazgató-tanító a

testületek hasznos működéséről szól és szívből jövő szavakban tolmácsolja a baranyamegyei tanítótestület üdvözlését. Isten áldását kéri a haza javára való működésükre.

Göbel J. György örökös tb. elnök hosszabb beszédében emlékezik meg a fejérmegyei tanítótestület 25 éves munkásságáról. Szép, nagy és dicséretes dolgokat művelt a negyedszázad alatt a testület, melynek eredményét igazán csak a jövő fogja megmutatni. Szép beszéde végén egy kettős indítványt tesz:

1. hogy a Testület lépjen be az Eötvös-alap országos szövetségébe.

2. hogy egy szegény kartársuk fia részére, ki a fővárosban óhajtja tanulmányait folytatni, 4000 koronás alapítványt tegyenek.

Az indítványt a közgyűlés nagy lelkesedéssel elfogadja.

Végül *Tóth* Ferenc elszavolta *Chalupka* Rezső magas szárnyalású ünnepi ódáját, melyet mult számunkban közöltünk. A szerzőt, ugyszintén az előadót is hatalmasan megéljenzették.

Üdvözlő leveleket és táviratokat küldtek: gróf *Csáky* Albin v. b. t. t., *Szász* Károly ref. püspök, *Ujvári* Béla a Népnevelők Lapja szerkesztője, az országos Eötvös-alap bizottsága, a budapesti-, győrmegyei-, jász-nagy-kun-szolnokmegyei- és a szepesi tanító-egyesületek és még számosan.

Csáky Albin gróf levele így szól:

Nagyon tisztelt elnök ur!

Köszönettel vettem szives meghívásukat, de több körülmények folytán sajnos, nincs módomban a jubilaris ünnepségen részt venni. Üdvözlöm önöket s áldásos működésükhöz az Ég áldását kérem.

Szász Károly ref. püspök is kiment a diszgyűlésen való megjelenését. Mellőzhetetlen hivatalos teendőim miatt — írja a püspök — meg nem jelenhetek s a szép ünnepségen rész nem vehetek, csak üdvözlőmet s a jósikerek kívánatát küldhetem, azzal a kérelemmel, hogy ezt tolmácsolni kegyeskedjék.

Szirbék József elnök indítványára *Wlassics* Gyula kultuszminiszternek üdvözlő táviratot küldtek, majd a *Szózat* élnekülével fejezték be a diszgyűlést.

Délután 1 órakor a polgári lövöldében banket volt melyen mint egy hetvenen vettek részt.

Ott voltak városi közeletünk előkelőségei is Br. *Fiáth* Pál főispánnal élükön. Az első felköszöntőt br. *Fiáth* Pál főispán mondotta a királyra, melyet a jelenlévők álva hallgattak végig. Utána *Szirbék* József tanítótestületi elnök éltette a tanítók nagy jóakaróját dr. *Vlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert. Majd *Göbel* János György emelkedett szólásra és lendületes szép tószója végén br. *Fiáth* Pál főispánt és családját éltette. Felköszöntőket mondtak még: *Deák* Gerzson tanító grf. *Festetics* Bennó-kir. tanfelügyelőre, gróf *Festetics* a tanítókra s *Göbel* János Györgyre, *Magó* Károly Székesfejérvár szab. kir. város és Fejérmegye közönségére, *Kócsi* *Mayer* Gyula Alaghy Dezső iskolaszéki elnökre, *Lanzercs* Antal *Schneider* István pécsi igazgató tanítóra, mint a pécsi és baranya megyei tanítóegyesületek képviselőjére s a Néptanoda szerkesztőjére, végül *Óvári* V. Dániel a jubilaris diszgyűlésen részt vett intézetek képviselőire. A kedélyes társalgás között elköltött társasébd 1/4 órakor ért véget.

A közgyűlés.

A második napon délelőtt 10 órakor nyitotta meg *Szirbék* József tanítótestületi elnök a gyűlést s egyuttal jelentette, hogy a jubileum alkalmával még *Zsilinszky* Mihály államtitkár,

dr. *Azaméthy* Lajos miniszteri tanácsos és *Závodsky* István sárosi tanító küldöttek üdvözlő táviratokat. Bemutatja *Rucsek* Ferenc kir. s. tanfelügyelőt, ki lelkes szavakban üdvözölte a tanítótestületet.

Elnök kivonatilag közölte évi jelentését s fölolvastatt a pénztári jelentés és számvizsgáló-bizottság, valamint *Velinszky* Ferenc könyvtári jelentése, mik tudomásul vettek s *Velinszky* Ferencnek a könyvtár rendezéséért 25 forint tiszteletdíj szavaztatott meg.

Elnök az időközben megjelent *Ujváry* Béla székesfővárosi igazgató és a Néptanítók Lapja szerkesztőjét bemutatja és üdvözi.

Elfogadtatt és részleteiben megállapított *Göbel* J. György, tb. elnök tegnap tett mindkét rendbeli indítványa s így a tantestület 4000 korona alapítványát a „Tanítók házára” 1900. január hó közepén teszi le.

Ujváry Bélát az elnök indítványára a testület tb. tagjává egyhangulag megválasztotta.

Az org. bizottság tagjait a régiak választották meg. Főpénztárosnak *Sólyom* Lajos vezető tanító; ellenőrnek *Óváry* V. Dániel.

Gyűlés után *Ujváry* Béla tiszteletére a Turmayér-féle vendéglőben bankettet rögtönöztek.

A mulatság.

Reggel, mikor az a csuf szeles eső ijesztette meg a korán ébredőket, még azt hittük, hogy a szép kilátásokkal indult mulatság elmarad. Hanem aztán a jó Isten mégis meghalagatta a sok buzgó lélek esedezését, az ég kitisztult s a legszebb szeptemberi napban gyönyörködhetett a nagy inpozáns közönség, mely a délutáni órákban már ellepte a lövöldkert útjait.

Jó hittel állíthatjuk, hogy ugyan hiába zörrent meg olykor a haraszt a söpreten udvar porondján, senkit sem fogott el a lombhullató ősz szomorú hangulata.

Csak úgy ragyogott a jókedv az arcokon, ahogy a honvédezenekar szép magyar nótáiban gyönyörködtek.

Ambiciózus uri emberek nekigyürkőzve versenyeztek a kuglizónál a csinos nyermény-tárgyakért, a gesztenyék alatt pedig ifju hölgyek intéztek ellenállhatatlan ostromot a férfi nép ellen, árulván a tombolajegyeket. El is fogyott egy szál az ezer darab s az érdekelt közönség ugyancsak szép koszoruba állott a tombola asztal körül, a hol *Kovács* Irén kezeeskéje közvetítette a szerencsét.

Kilenc óra lehetett, mikor Darázsék az első csárdásba fogtak, aztán ment a tánc vigan, tüzesen, egy reggeli öt óráig. Az első négyesek 100—100 pár táncolt. A jelenlévő hölgyek közül a következők neveit sikerült följegyezni: *Almásy* Jánosné, *Asztalos* Gézané (Budapest), *Auerbach* Gáborné, *Aujedzski* Adolfné, *Abraham* Sándorné *Balogh* Lukácsné, *Belák* Andrásné, *Bereczky* Mikláné, *Dr. Bierbauer* Viktorné, *Boros* Sándorné, *Böröndy* Béláné, *Buder* Károlyné, *Csima* Jánosné (Aba), *Destek* Adolfné, *Deutschn* Ignáczné, *Dieballe* Györgyné, *Dóczy* Gyuláné (Nagy-Láng), *Domján* Miklósné, *Emecheit* Józsefné. Özv. *Eumert* Henrikné, *Farkasdy* Dezsőné, *Özv. Felmayer* Károlyné, *Gróf Festetics* Bennóné, *Fittler* Béláné, *Freund* Mórné, *Fricsay* Richárdné, *Gebhard* Bódogné, *Gébert* Józsefné, *Glücksman* Lipótné, *Görözy* Ottóné, *Hausherr* Ferenczné, *Havranek* Jánosné, *Havranek* Lajosné, *Heckennast* Kálmáné, *Hoffer* Lajosné, *Özv. Hollós* Jenőné, *Imrich* Viktorné, *Özv. Juhász* Jánosné, *Kampis* Józsefné, *Kannel* Józsefné, *Kenessey* Gyuláné, *Kelemen* Béláné, *Kégl* Károlyné, *Knazovitzky* Béláné, *Kováts* Károlyné, *Kováry* Edéné, *Kraxner* Lajosné (Dana-Pentele), *Özv. Kubik* Jánosné, *Kubik* Lőrinczné, *Dr. Kuti* Józsefné, *Laky* Istvánné (Aba), *Lőrincze* Elekné, *Lukáts* Lajosné, *Mattesz* Mihályné, *K. Mayer*

Gyuláné (R.-Keresztur), Mayerhoffer Ferenczné, Dr. Máder Ferenczné, Medgyesy Józsefné, Mocsionoky Lászlóné, Montskó Ferenczné, Nagy Ignáczné, Ohnhauser Károlyné, Orbán Imréné, Ottinger Jánosé (Seregélyes), Ováry V. Dánielné, Paulovits Alajosné (Nagy-Perkáta), Plossek Ferenczné, Özv. Rajházi Lászlóné, Rédey Józsefné, Özv. Rédl Gézáné, Dr. Révy Ferenczné, Salamon Károlyné, Say Istvánné, Schlammadinger Gyuláné, Sebestyén Lajosné, Slott Adolfné, Sólyom Lajosné, Sváb Kálmáné, Özv. Szabó Jánosné, Özv. Számner Imréné, Szirbék Józsefné, Szöllösi Mártonné, Tar Józsefné, Ternyey Elekné, Özv. Tóth Pálné (Paks), Tógl Gyuláné, Dr. Varga Zsigmondné, Vecsery Lajosné, Velinszky Ferenczné, Wagner Antalné, Weisenfeld Jánosné, Verger Tamásné, Weber Károlyné, Webermann Lipótné, Zsigray Sándorné, továbbá Almásy Katinka, Balogh Mácsika, Belák Ilona, Boros Amália, Buder Adél, (Belényes), Csáder Katinka, Csima Irma (Aba), Csitáry Elvira és Ilonka, Deutsch Margit, Dieballa Erzsike, Dóczy Vilma, Draskóczy Irénke, Embecht nővérek, Emmert Margitka, Erdősi Ilona, Farkas Margit, Felmayer Juliska, G. öf Festetis Dorka, Fischl nővérek, Fittler Vilma, Gebhardt Imruska, Gébert Otília, Grundböck Gizella és Irma, Gulyás Margitka (Budapest), Hang Mariska, Havranek Vilma, Hauszner Irén, Herder Margit (Nagy-Hantos), Hoffmann Margit, Horváth Etelka, Horváth Ilonka és Mariska (Rác-Keresztur), Imrich Edit, Juhász Ilonka, Kampis Ilonka és Miczi, Kenessey Manczika, Koncsek Katicza, Kovács Erzsike és Ilonka, Kovács Krisztina (Aba), Kövály Bözsike, Krasznopolszky Ida, Kubik Etelka, Kubik Józsi, Kuthy Jolánka és Viola, Laky Vilicze (Aba), Leéb Erzsike és Mariska, Máder nővérek, Márkus Margit, Mentler Jolán, Nagy nővérek (Veszprém), Námesy Ilonka és Etelka, Ohnhauser nővérek, Ottinger Mariska, Paulovits Ilonka és Mariska (Nagy-Perkáta), Peitl Jancsika (Sóskút), Perczel Ella (Iszka-Szent-György), Pék Róza és Mariska, Plossek Margit, Pusztai Margit (Martonvásár), Reizinger Gizella, Rédl Ida, Révy Emmike, Roszberger Ilonka, Sebestyén Magda, Sigray Gizika, Sváb Milke, Schleicher Mariska, Schmöltz Hermin, Számner Rózsika és Mariska, Tomory Márta (Veszprém), Tóth Emmike (Paks), Varga Rózsika, Veszleka Annuska, Weber Józsi és Annuska, Winkler Anna (Isztimér), Zelinka Olga (Duna-Adony) stb.

UJDONSÁGOK.

— **Az Oltáregyesület** sz. miséje a jövő vasárnap — *Október 1-én* d. e. 10 órakor a szemináriumi templomban fog a Mindenhatóknak bemutatni.

— **Bérmálás.** Dr. Steiner Fülöp megyés püspök ur ő méltósága, azon újabb hatósági jelentés után, hogy az árviz, a Csepel-szigeten nem fog nehézséget okozni a bérmautban, tegnapelőtt *Székesfejvárról Rácskévre* utazott, hol tegnap kiosztotta a bérmálás szentségét. Kiséretében vannak *Szaborits* Jenő kanonok és *Strait* Ferencz püspöki szertartó. A püspök holnap és a következő napokon *Sziget-Ujfalu*n, *Tökölén*, *Sziget-Csepén* és *Csepelen* fogja kiosztani a bérmálás szentségét.

— **Templom felszentelés.** *Mária-Remete* bucsujárhelyen a *Mária-Remete* Boldogasszony kápolna-egyetel buzgó működése és az egyetel elnöke, *Szentkirályi* Antalnak kintartó fáradozása tolytán új templom épült. Építését 1898. tavaszán kezdték meg s most készült el három nagy új haranggal, diszes oltárral, orgonával, csillárokkal és más az Isten házáat díszítő tárgyakkal felszerelve. E templomnak, amely 2000 embert fogadhat be, október hó 1-én reggel fél 8 órakor lesz a felszentelési ünnepe. A felszentelés megyés püspökünk dr. Steiner Fülöp ő méltósága végzi. A templom belsejének felszentelési ideje alatt csak az egyházi tagok lehet-

nek jelen a templomban, a többi hívek részére csak a főoltár felszentelése kezdetén nyílnak meg a templom ajtai, de akkor is csak belépőjeggyel lehet bejutni. Ugyanez alkalommal ünnepli Szentkirályi Antal, az egyetel elnöke ezüstlakodalomát s a püspök a felszentelés után őt és a feleségét meg fogja áldani.

— **Sakkhírek.** *Havasi* Artúr, az ismert feladvány szerző, mint ministeri tisztviselő hivatalos kiküldetésben néhány napot itt tölt, mely alkalomból a sakkisták a *Othton (Fekete) kávéházban* jönnek össze az alakuló sakkör megbeszélésére. F. hó 26-án kedden este félnyolc órakor ugyanott egyidejűleg (simultán) fog játszani *Exner* Győző főreáliskolai tanár. 28-án csütörtökön este pedig tanácskozó játszma lesz, melynek egyik pártját *Havasi* A., a másikat *Exner* Gy. fogja vezetni. 30-án szombaton este valószínűleg *Maróczy* Géza, a világhírű matador mutat be több játékot egyszerre tábla nélkül. Megemlítjük egyuttal, hogy a nyáron lefolyt zárkörü sakkverseny 1. győztese *Vildenaue*r János takarékpénztári főkönyvelő, a 2. *Orbán* Imre pénzügyi tisztviselő lett. A díjak díszkötésű könyvek voltak.

— **Jótekonyság.** *Lietneckert* Antalné urnó a népkönyha költségeihez 7 frt 80 krral járult, melyért köszönetet mond *Reé* Istvánné pénztárnok.

— **Az önkéntes tűzoltó egyesület** működő csapata f. évi október hó 1-én tartja ez évben utolsó gyakorlatát. Egyuttal az eddigi szokás-hoz híven ugyanaznap este a központi őrtanya helyiségében társas vacsorát rendez.

— **A tanítóstület tekeverseny-bizottsága** ezuton tudatja az érdeklődőkkel, hogy a lövöldében rendezett versenyt, mivel az hétfőn befejezhető nem volt. Csütörtökön délután 2—4-ig folytatja.

— **A vasuti menetrend** október 1-től csupán annyiban fog megváltozni, hogy az eddig *Boglárról* induló reggeli vonat ezental a rendes időben 8 óra 5 perczkor *Székesfejvárról* indul.

— **Névmagyarosítás.** *Gerstlauber* Albert szabadbattyáni születésű zirczi növendék pap vezetéknevét ministeri engedéllyel „Gervai“-ra változtatta.

— **Az őseibert elfogták.** Egyik mult számban megírtuk, hogy a rendőrség *Szabó* Ferenc ellen hajtvadászatot indított. A vén fiókó azonban akkor szerencsésen kijátszotta üldözöt. Ugy meglapult valahol a kukoriczásban, hogy még a legtapasztaltabb vizsla se vette volna észre. Hanem tegnap rajt vesztett és a rendőrség kezébe került. Ugyanis miután már félesztendő óta sült krumplival és sárgarépával táplálkozott, nagyon megkívánta a huseledelt és úgy gondolkodván, hogy a tulajdon testvérétől lopni nem vétek, belopódzott P. *Horváth* Istvánné udvarára, hol habozás nélkül a tyukol megmászásához fogott. A fölmászás még csak sikerült neki, de midőn zsákmányával vissza akart ereszkedni, egy hetyke kakas elrikkantotta magát s ez lett a veszte. Szegény *Szabót* lefűllették és irgalom nélkül bezipelték a városházához. A csodálatos megjelenésű ember az utczán óriási feltűnést keltett elvadult külsejével. Nadrágja térdig le, illetőleg fölkopva, a mándlinak is csak a szilankjai fedték, a haja a peméhez vala hasonlatos, szóval igazi őseiber ez a hajdani paraszt Don Juan, ki még hitese felesége életében vagy hat vidéki leányzót hitegetett házassági ígérekkel. Most vagy husz rendbeli kisebb-nagyobb lopás vádjá nehezedik elárult fejére, melylyel a törvényszék fog lészámolni.

— **Megverték az ispánt.** *Tóth Pápay* Sándor nagy-németházai ispán a napokban gabonát csepeltett a pusztna. Munka közben valami véleménykülömbőség merült fel közte és a cséplők között, a minek az lett a következménye, hogy két lovasberényi legény, ifj. *Decsi* Károly és id. *Decsi* Károly ráestek és a kezük ügyébe akadt villákkal alaposan elverték. A mérges legényeket följelentették a vaáli járásbírósnak.

— **Katonai léghajó Csákvár felett.** Csákvárról írják: f. hó 25-én reggel hat órakor érdekes jelenetnek voltak tanui *Csákvár* lakosai. Ezen időben ugyanis északfelől a Vérteseken keresztül Csákvár felett vonult át egy katonai léghajó, a mely egy darabig délnek tartott, majd kissé keletnek fordulva *Fornán* keresztül *Lovasberény* felé vette útját. A léghajóból a fornai téglisház mellett egy fekete-sárga színű papírszallagot bocsátottak alá a bennlevők, a melyen a felírás volt olvasható: „Militár jubileums Ballon Oberleut.“

— **Az ikrek.** *Parl* Antal mányi lakosnak sok baja volt két kamasz fiával, Józseffel és Antallal, kik egy napon születtek eszelőt 18 esztendővel. A napokban megint összezörrentek s a két fiu csakhamar botot emelt apjára, kit ez a lázadás annyira felbőszített, hogy zsekését előrántva mind a két fiut kegyetlenül összeszurkálta. A vérengző apát letartóztatták s átadták a vaáli kir. járásbírósnak.

— **Katonai építkezés.** A városi tanács ma délelőtt tartott rendkívüli ülésében bontották fel a honvédparancsnokú udvarán építendő istállóépületre vonatkozó versenyajánlatokat. A kikiáltási ár 2192 frt volt, melyből *Pénzes* József és *Wagner* Ede társvállalkozók 10 %-ot, *Pénzes* Imre ellenben csak 7 %-ot engedett, így az építkezést *Pénzes* és *Wagner* nyerték el.

— **Vásári tolvajok.** E hó 20-án a vaáli országos vásárban négy veszedelmes tolvajt fogott el a csendőrség, a kik a vásárban áruló mesteremberektől nagy mennyiségű portékát, nevezetesen csizmát és cipőt lopkodtak össze. A négy rovott multu vászoncselédet *Böhm* Katalin rákos-csabai, *Kruber* Juliánna kecskédi, *Szabó* Rozália kovácsii és *Fekete* Mari héregi hajadont, átadták a járásbírósnak.

— **Vigyázatlan hajtás.** *Reiter* Józsefné malom-uteza 9. sz. a. lakos 9 éves Erzsi leánykája tegnap a malom-utezai kútról vizet vitt haza, midőn a házak előtt levő fasor mellett *Gébert* József vendéglős lajtos kocsija elűtötte. A kis leány arczán erős zuzódásokat szenvedett a vigyázatlan kocsist pedig följelentették a rendőrségnél.

Felelős szerkesztő: *Chay* Antal.

Értesítés.

A vendéglőszerü étkezés biztosítási tárgyaláson az alábbi csapatkórházakban következőleg lesznek megtartva:

a csapatkórháznál Kecskeméten 1899. okt. 11.
 „ „ Székesfehérvárról „ „ 11.
 „ „ Zomborban „ „ 13.

A közelebbi feltételek a Budapesten 1899. szeptember 7-én kelt illető hirdetményből, továbbá a helyőrségi és csapatkórházaknál, valamint a 4-ik hadtest hadbizosságánál felfekvő feltételi tüzetekből vehetők ki.

**Cs. és kir 4-ik hadtest
hadbizossága.**

Utányomás nem díjaztatik. 256. 3—3.

